

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Костенко Ю.О., к.т.н., доцент

Кривенко Е.Ю., магістр гр. ЕА-61-16

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Основною ціллю діяльності кожного вищого навчального закладу є підготовка майбутніх компетентних фахівців, які у змозі своєчасно реагувати на якісні трансформації характеру й змісту праці, на зміни в професійному середовищі та суспільстві. Важливість реагування на ці зміни викликає необхідність пошуку шляхів удосконалення підготовки студентів з врахуванням міжнародного та вітчизняного досвіду а також сучасних досягнень інформаційних технологій.

Істотною складовою частиною навчального процесу у вищих навчальних закладах є самостійна робота студентів. Так у статті 50 Закону України «Про вищу освіту» визначено, що однією з чотирьох форм організації освітнього процесу є самостійна робота [1].

Сутність дефініції «самостійна робота» та принципи її організації розглянуті у наукових працях Гончаренко С.У., Козакова В.А., Коптевої С.І., Малихіна О.В., Підкасистого П.І., Рапацевич Е.С., Сергєєнкової В.В., Сластьоніна В.О., Ягупова В.В. та інших.

Розглядаючи питання організації самостійної роботи студентів, неможливо не торкнутися питання визначення сутності дефініції «самостійна робота». Розкриття сутності її дефініції «самостійна робота» є предметом постійного обговорення фахівців у сфері педагогіки, у таблиці 1 наведені основні визначення цього терміну.

Таблиця 1 - Визначення дефініції «самостійна робота» різними науковцями

Автори	Сутність економічної дефініції «самостійна робота»	Посилання
Гончаренко С.У	різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності учнів, яка здійснюється ними на навчальних заняттях або вдома за завданнями вчителя, під його керівництвом, однак без його безпосередньої участі.	[2]
Козаков В.А.	специфічний вид діяльності учіння, головною метою якого є формування самостійності суб'єкта, що навчається, а формування його знань, умінь і навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять	[3]
Коптева С.І.	метод навчання, як форму організації діяльності студента, як вид пізнавальної і практичної діяльності.	[4]
Малихін О.В.	діяльність, яка спрямована на особистісне і професійне самовдосконалення, в основі якого лежить усвідомлена орієнтація суб'єкта на самостійне здобуття знань, розвиток індивідуальних здібностей і стійке мотиваційно - вольове прагнення до самонавчання, самоуправління, самореалізації, саморозвитку, самовдосконалення	[5]
Підкасистий П.І.	Самостійну роботу необхідно розглядати як тип діяльності та як форму організації навчального заняття, що представляє собою індивідуальний практикум.	[6]
Положення «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах»	Самостійна робота студентів - є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять	[7]
Рапацевич Е.С.	Самостійна робота визначається як метод навчання і самоосвіти. Вона, потребує інтенсивного мислення , розв'язання пізнавальних задач, обробку інформації, ведення записів тощо. СРС є важливим фактором теоретичної та практичної підготовки до майбутньої діяльності, формування необхідних знань, умінь, навичок та якостей	[8]
Сергеєнкова В.В.	Сутність самостійної роботи розкривають форми колективної або індивідуальної навчальної діяльності студентів, під час якої вони засвоюють необхідні знання та практичні навички, навчаються планомірно та систематично працювати, мислити, формувати власний стиль розумової діяльності	[9]
Сластьонін В. О.	Форма навчання, за якого студент засвоює необхідні знання, опановує вміннями й навичками, учиться планомірно систематично працювати, мислити; формує свій стиль розумової діяльності. Відмінність її від інших форм навчання в тому, що вона припускає здатність студента самому організувати свою діяльність відповідно до поставленого або виниклого завдання	[10]
Ягупов В.В.	сукупність різноманітних навчальних прийомів і дій, за допомогою яких вони самостійно закріплюють і поглиблюють раніше набуті теоретичні знання, практичні навички й уміння, а також оволодівають новими	[11]

Розглянемо особливості організації самостійної роботи студентів у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті (ХНАДУ). Нормативне забезпечення організації самостійної роботи студентів у ХНАДУ спирається на Закон України «Про вищу освіту», згідно з яким розроблені відповідні Положення (рис. 1).

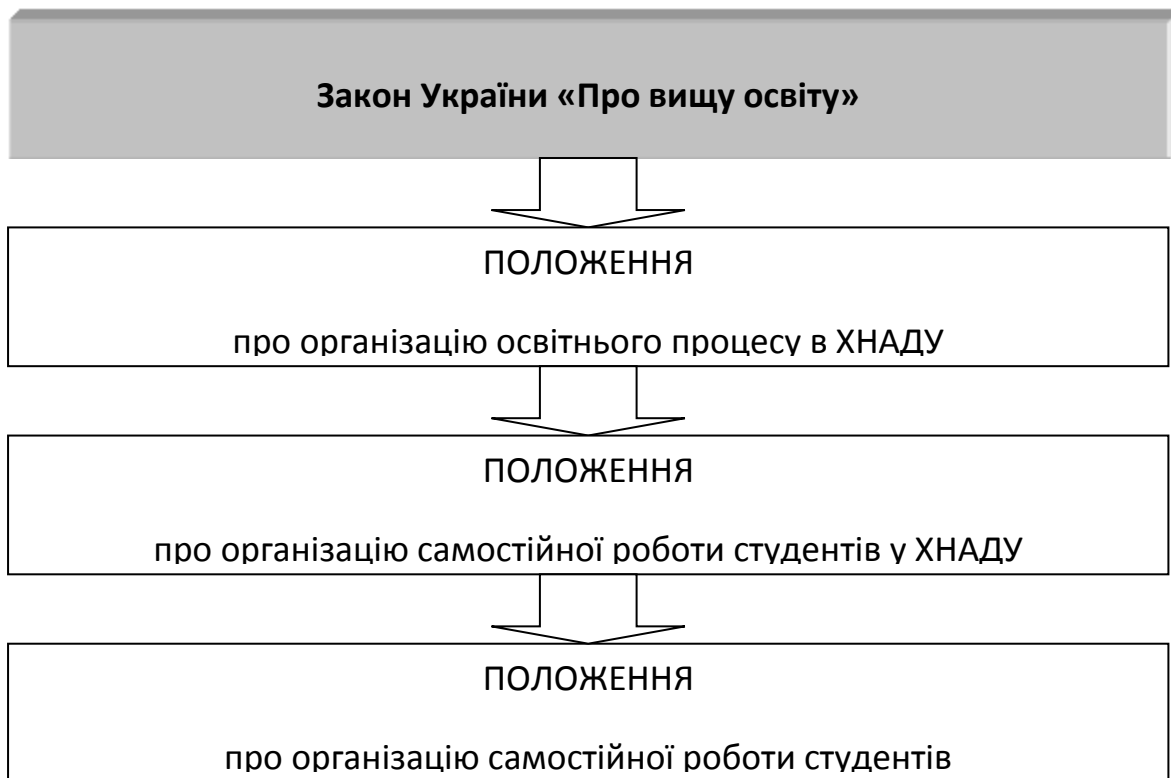

Рисунок 1 - Нормативне забезпечення організації самостійної роботи студентів у ХНАДУ (складено авторами за [12, 13])

Самостійна робота студента є невід’ємною складовою освітнього процесу у ХНАДУ, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом НПП, але без його безпосередньої участі. СРС є основним засобом засвоєння навчального матеріалу в час, вільний від обов’язкових навчальних занять (позааудиторної навчальної роботи). СРС спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, їх

поглиблення, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь відповідно до обраного напрямку підготовки [12].

На рисунку 2 наведена схема забезпечення організації самостійної роботи студентів у ХНАДУ.

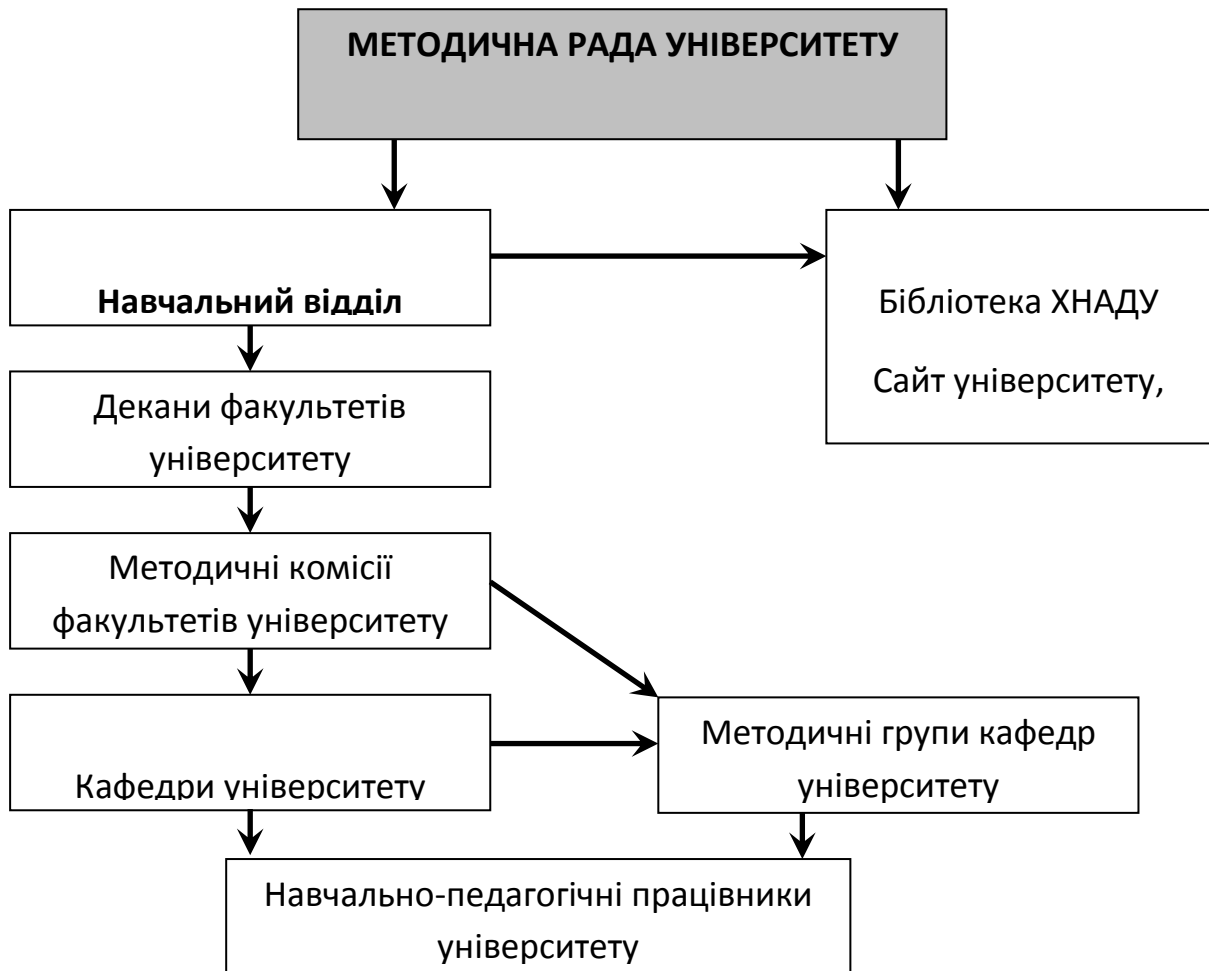

Рисунок 2 - Схема забезпечення організації самостійної роботи студентів у ХНАДУ (складено авторами за [12, 13])

Виходячи з забезпечення організації самостійної роботи студентів можна визначити основні умови ефективності.

По-перше. Розробка кафедрами навчально-методичних матеріалів для організації СРС:

- зрозуміле формулювання мети, завдань самостійної роботи, форм і методів її перевірки, оптимальний зміст і обсяг СРС;

- завдання творчого характеру, виконання яких не вимагає дії за готовим зразком, а зумовлює використання знань у інших ситуаціях;

По - друге. Розміщення навчально-методичних матеріалів для організації СРС у відкритому доступі (Файловий архів ХНАДУ, Навчальний сайт ХНАДУ, друковані видання).

По-третє. Постійний контроль на початку кожного заняття та оцінювання СРС.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / Семен Устинович Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
3. Козаков В.А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение / В. А. Козаков. – К. : Вища школа, 1990 – 248 с.
4. Коптева С.И. Инновационные технологии и психологическое сопровождение образования : ИТ и ПС-образование. Мн. / С.И. Коптева, А.П. Лобанов, Н.В. Дроздова. - 2004. - 186 с
5. Малихін О.В. Теоретико-методологічні засади організації самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів : дис. ... доктора пед. наук; 13.00.09 / О.В. Малихін. – Кривий Ріг, 2009. – 504 с.
6. Пидкасистый П.И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении: Теоретико-экспериментальное исследование. / П.И. Пидкасистый. – М.: Педагогика, 1980. – 240 с.

7. Положення «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>
8. Психолого-педагогический словарь / Сост. Рапацевич Е.С. – Минск: «Соврем. слово», 2006. – С.685.
9. Сергеенкова В.В. Управляемая самостоятельная работа студентов. Модульно-рейтинговая и рейтинговая системы / В.В. Сергеенкова. - Мн. : РИВШ, 2004. - 132 с.
10. Слостенин В. А. Культура умственного труда студентов / Виталий Александрович Слостенин. – М. : Просвещение, 1994. – 264 с.
11. Ягупов В.В. Педагогіка : Навч. посібник / В.В. Ягупов – К. : Либідь, 2002. – 560 с.
12. Положення про організацію освітнього процесу в ХНАДУ // А.М.Туренко, І.П.Гладкий, С.І.Шерстобітов, Д.П.Лабенко, Ю.Є.Онуфрей – Х.:ХНАДУ, 2015. – 60 с.
13. Положення про організацію самостійної роботи студентів у ХНАДУ // І.П.Гладкий, С.І.Шерстобітов, Д.П.Лабенко, – Х.:ХНАДУ, 2016. – 20 с.

УДК 378. 09

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ ЗА УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Хорошилова І.О., к.е.н., ст. викл.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Час не стоїть на місці, і розвиток сучасного суспільства вимагає від нас підготовки фахівців, здатних до прийняття нестандартних рішень.